

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Поведінкові фінанси»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	Для здобувачів вищої освіти усіх спеціальностей факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету
Тип і назва освітньої програми	Для здобувачів вищої освіти за всіма освітніми програмами факультету обліку та фінансів
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4 Загальна кількість годин 120, із яких: - для денної форми навчання: 16 годин – лекції, 24 годин – практичні; - для заочної форми навчання: 4 години – лекції, 2 години – практичні. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	Державна
ННІ / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробника(ів)	Капаєва Людмила, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри e-mail: liudmyla.kapaieva@pdau.edu.ua тел.. +38050-32-77-840 сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/kapayeva-lyudmyla-mykolayivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Філософія
Компетентності	загальні: ЗКФК02. Здатність до самонавчання, самореалізації та самовдосконалення. ЗКФК05. Здатність використовувати критичне мислення в професійній сфері.
Програмні результати навчання	ПРФК04. Знати й розуміти сутність фінансових явищ і процесів, особливості діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства.

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Опанування навчальної дисципліни сприяє формуванню навичок комунікації, здатності до абстрактного та логічного мислення, уміння управляти часом, відповідальності

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Поглиблення теоретичних основ та набуття практичних навичок з поведінкових фінансів для прийняття індивідуальних фінансових рішень та аналізу поведінки суб'єктів фінансів та ідентифікування поведінкових факторів, які впливають на фінансові ринки і компанії

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Виникнення та розвиток вчення про поведінкові фінанси.
Тема 2. Поведінкова концепція фінансів: теоретичні виміри.
Тема 3. Інформаційне середовище: прийняття фінансових рішень та поведінкові упередження.

Тема 4. Ключові проблеми поведінкових змін громадян України у сфері особистих фінансів. Фінансова грамотність населення.

Тема 5. Особисті фінанси у фінансовій системі держави та специфіка прийняття рішень у базовій сфері поведінкових фінансів.

Тема 6. Поведінкові фінанси у прийнятті рішень суб'єктами корпоративних фінансів і фінансових ринків.

Тема 7. Специфіка проявів поведінкових упереджень і біхевіористичні механізми прийняття фінансових рішень економічними суб'єктами

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ

1. Організація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда);
- наочні (ілюстрування);
- практичні (вправи, робота з навчально-методичною літературою).

2. Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності:

- методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти);
- методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни; заохочення і покарання; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження).

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

- інтерактивні методи (дискусії);
- комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій).

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- методи усного контролю (опитування, бесіда);
- методи письмового контролю (самостійна робота);
- методи самоконтролю (тести, самостійний пошук помилок, самооцінювання, самоаналіз).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом та відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproosvitniyprocesnasayt.pdf>), Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaoproocinyuvannya2023.pdf>). Терміни виконання письмових робіт визначаються тематичним планом (індивідуальним планом здобувача вищої освіти) відповідно до розкладу навчальних занять та є однаково прийнятними для всіх форм здобуття вищої освіти. Поточний контроль здійснюється провідним НПП під час навчальних занять, які закріплені за зазначеною навчальною дисципліною відповідно до тематичного плану. До семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни здобувач вищої освіти допускається у разі виконання всіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр для цієї дисципліни.

- щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок,

	тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Виконання вправ на практичних заняттях виконуються під час проведення практичних занять, завдання самостійної роботи виконується відповідно до переліку завдань протягом вивчення відповідної теми. Перескладання видів робіт відбувається відповідно до діючих нормативних документів. Списування під час контрольних робіт заборонені (у т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist .
- ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ ЗАНЯТЬ	Відвідування всіх видів навчальних занять є обов'язковим (відповідно до п. 8.9.11 Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf). Здобувачі вищої освіти, що навчаються в Полтавському державному аграрному університеті дотримуючись положень Статуту ПДАУ та норм Положення про організацію освітнього процесу в ПДАУ зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини (лікарняний, вагітність і пологи тощо). Відмітка про відвідування занять здобувачами вищої освіти здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.
- ЩОДО ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ / ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ	здійснюється згідно чинного законодавства, а саме Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproneformalnuosvitu.pdf).
- ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ	Оскарження результатів оцінювання здійснюється згідно п. 5 Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannya2023.pdf).
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	
Основні	
1. Карлін М. І. Поведінкові фінанси: методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи для магістрів денної та заочної форми навчання спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Електронне видання. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 36 с. 2. Компанієць В. В., Полякова О. М. Економічна психологія: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2021. – Ч. 4. – 90 с. 3. Нікіфоров П. О., Марич М. Г. Поведінкові фінанси : навч. посібник. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2022. 144 с. 4. Поведінкові фінанси: інструктивно-методичні матеріали для проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня денної і заочної форм навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / Укладач: к.е.н., доцент Барабаш Л.В. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2021. 32 с.	
Допоміжні	
1. Барабаш Л.В. Психологія фінансів і поведінкові фінанси. <i>Review of transport economics and management</i>. 2022. Iss. 7(23). С. 151-155. DOI: https://doi.org/10.15802/rtem2022/258047 2. Євчук Л.А. Поведінкові фактори впливу фінансового сектора на розвиток економіки країни. <i>Наукові праці. Економіка</i>. Випуск 284. Том 296. С. 74-79. 3. Ілляшенко П. Поведінкові фінанси: інвестиції домогосподарств та прийняття рішень про позики. URL: https://www.researchgate.net/publication/323446053_Povedinkovi_finansi_investicii_domogospodarstv_ta_prijnatta_risen_pro_pozicki	

4. Кальченко О., Зеленська О., Лесун С. Фінансова поведінка домогосподарств у контексті розвитку поведінкових фінансів. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. №4 (36). С. 280-290. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-280-290](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-280-290)
5. Карпінський Б. А. Фундаменталізація поведінкових фінансів у системі домінантної взаємодії державотворчого патріотизму нації. *Бізнес-Інформ*. 2020. №6. С. 282-290. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-2_0-pages-347_355.pdf
6. Кваша О.В. Основні положення та гіпотези поведінкових фінансів. *Економіка та держава. Економічна наука*. 2020. №5. С. 225-231. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.5.225
7. Кізима Т., Лободіна З., Горин В., Кізима А. Поведінкові фінанси як методологічний концепт дослідження сфери публічних фінансів в Україні. *Світ фінансів*. 2022. №4 (73). С. 8-21. DOI: 10.35774/sf2022.04.008
8. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Місце моралі у теоретичній схемі поведінкових фінансів: постановка проблеми. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск №54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-90>
9. Повод Т.М., Адвокатова Н.О. Поведінкова економіка: сутність та концептуалізація поняття. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, (2), 213-221. URL: <http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/68>
10. Харабара В.М., Грешко Р.І., Третьякова О.В. Поведінкові фінанси: сутність та основні теоретичні блоки. *Ефективна економіка*. 2021. №4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2021/107.pdf

**Реквізити
затвердження**

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування протокол від 30 січня 2025 р. №11

Додаток А
Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
для денної форми здобуття вищої освіти

Назви теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Опитування	Виконання тестів	Разом
Тема 1. Виникнення та розвиток вчення про поведінкові фінанси.	4	4	2	-	10
Тема 2. Поведінкова концепція фінансів: теоретичні виміри.	4	4	2		10
Тема 3. Інформаційне середовище: прийняття фінансових рішень та поведінкові упередження.	4	4	2		10
Тема 4. Ключові проблеми поведінкових змін громадян України у сфері особистих фінансів. Фінансова грамотність населення.	4	4	2		10
Тема 5. Особисті фінанси у фінансовій системі держави та специфіка прийняття рішень у базовій сфері поведінкових фінансів.	4	4	2		10
Тема 6. Поведінкові фінанси у прийнятті рішень суб'єктами корпоративних фінансів і фінансових ринків.	4	4	2		10
Тема 7. Специфіка проявів поведінкових упереджень і біхевіористичні механізми прийняття фінансових рішень економічними суб'єктами	4	4	2		10
Виконання тестів	-	-	-	30	30
Разом	28	28	14	30	100

Додаток Б
Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
для заочної форми здобуття вищої освіти

Назви теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Опитування	Виконання тестів	Індивідуальне завдання (контрольна робота)	Разом
Тема 1. Виникнення та розвиток вчення про поведінкові фінанси.	4	4	2	-		10
Тема 2. Поведінкова концепція фінансів: теоретичні виміри.	4	4	2			10
Тема 3. Інформаційне середовище: прийняття фінансових рішень та поведінкові упередження.	-	4	-			4
Тема 4. Ключові проблеми поведінкових змін громадян України у сфері особистих фінансів. Фінансова грамотність населення.	-	4	-			4
Тема 5. Особисті фінанси у фінансовій системі держави та специфіка прийняття рішень у базовій сфері поведінкових фінансів.	-	4	-			10
Тема 6. Поведінкові фінанси у прийнятті рішень суб'єктами корпоративних фінансів і фінансових ринків.	-	4	-			10
Тема 7. Специфіка проявів поведінкових упереджень і біхевіористичні механізми прийняття фінансових рішень економічними суб'єктами	-	4	-			10
Виконання тестів	-	-	-	30		30
Індивідуальне завдання (контрольна робота)	-	-	-	-	30	30
Разом	8	28	4	30	30	100

Додаток В

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання
<i>Виконання вправ на практичних заняттях (діапазон 0-4 бали):</i>	
4 бали	правильне виконання, що демонструє знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
3 бали	в цілому правильне виконання, з незначною кількістю помилок, що демонструє на достатньому рівні знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
2 бали	неповне виконання з значною кількістю помилок, що демонструє на базовому рівні знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки, демонструючи на початковому рівні знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
0 балів	студент не виконав завдання, що не дає можливість оцінити формування ним відповідних компетентностей та набуття програмних результатів навчання
<i>Виконання завдань самостійної роботи (діапазон 0-4 бали):</i>	
4 бали	правильне виконання, що демонструє знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
3 бали	в цілому правильне виконання, з незначною кількістю помилок, що демонструє на достатньому рівні знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
2 бали	неповне виконання з значною кількістю помилок, що демонструє на базовому рівні знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки, демонструючи на початковому рівні знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
0 балів	студент не виконав завдання, що не дає можливість оцінити формування ним відповідних компетентностей та набуття програмних результатів навчання
<i>Опитування (діапазон 0-2 бали):</i>	
2 бали	здобувач вищої освіти надав відповідь, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
1 бал	здобувач вищої освіти надав часткову відповідь, що свідчить про базовий рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства;
0 балів	здобувач вищої освіти не надав відповідь, що не дає можливість оцінити формування ним відповідних компетентностей та набуття програмних результатів навчання
<i>Розв'язування тестів (діапазон 0-30 балів – по 2 бали за кожний пройдений тест)</i>	
<i>Виконання індивідуального завдання (контрольної роботи для заочної форми здобуття освіти):</i>	
теоретичне питання (оцінюється окремо кожне з 3-х питань – діапазон 0-5 балів)	
4-5 балів	показано всебічні, систематичні, глибокі знання матеріалу; матеріал подано з виділенням і систематизацією головного, розкриттям суті та критичною оцінкою висвітлення питання у науковій, навчальній та фаховій літературі, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
3-2 бали	показано добрий або задовільний рівень знань; у відповіді досить повно розкрито питання, відсутня застаріла інформація, проте матеріал поданий несистематизовано, без критичної оцінки, не виділені проблемні питання, що свідчить про базовий рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
1 бал	показано досить низький рівень знань; у відповіді наведена неповна та/або застаріла інформація; проявлене погане оволодіння запланованими компетентностями та програмними результатами

	навчання, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
0 балів	здобувач вищої освіти не надав відповідь, що не дає можливість оцінити формування ним відповідних компетентностей та набуття програмних результатів навчання
практичні завдання (оцінюється окремо кожне з 3-х завдань – діапазон 0-5 балів)	
5 балів	правильне виконання, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
4 бали	в цілому правильне виконання, з допущеними незначними помилками, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
3 бали	в цілому правильне виконання, з допущеними помилками, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
2 бали	неповне виконання з певною кількістю помилок, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
1 бал	виконання задовольняє мінімальні критерії, студент робить принципові помилки, що свідчить про достатній рівень знання та розуміння сутності фінансових явищ і процесів, особливостей діяльності суб'єктів фінансового середовища, їх роль в досягненні цілей розвитку суспільства
0 балів	студент не виконав завдання, що не дає можливість оцінити формування ним відповідних компетентностей та набуття програмних результатів навчання